

Vindelns
Kommun

Riktlinjer direktupphandling

Dokumenttyp	Dokumentägare	Beslutsinstans	Giltig till
Styrdokument	Ekonomiavdelningen	Kommunstyrelsen	Tillsvidare
Upprättad av	Fastställd/uppriättad	Reviderad av	Senast reviderad
Linn Gustafsson	2023-10-24		
Dokumentet gäller för Vindelns kommun, AB Bubergsgårdens Friluftsanläggning och Vindelnbostäder AB			Diarienummer K-2023-626

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Allmänt	3
De grundläggande principerna	3
När får jag direktupphandla	3
Före beslut om att direktupphandla ska följande åtgärder genomföras	3
Direktupphandling kan användas i fyra situationer	4
Upphandlingen understiger direktupphandlingsgränsen	4
Direktupphandling i vissa situationer	4
Om det finns synnerliga skäl	5
Direktupphandling vid överprövning i vissa fall	5
Dokumentation prisjämförelse	5

Allmänt

Kommunens upphandlingsverksamhet skall präglas av ett affärsmässigt agerande. Detta gäller vid all upphandling, således även vid direktupphandling. Kommunen skall sträva mot att av marknaden uppfattas som en god beställare och samarbetspartner.

De grundläggande principerna* om affärsmässighet, konkurrens och objektivitet som gäller för upphandlingar över tröskelvärdena skall enligt LOU även tillämpas vid direktupphandling.

”Med direktupphandling avses ett förfarande för tilldelning av kontrakt eller ingående av ramavtal utan krav på att den upphandlande organisationen först ska informera om sin avsikt att upphandla genom en annons om anbudsinfördan”.¹

De grundläggande principerna

De lagar som styr all offentlig upphandling bygger på fem grundläggande principer. Bestämmelserna i upphandlingslagarna ska alltid tolkas mot bakgrund av dem. De grundläggande principerna för upphandling gäller även vid direktupphandlingar.

1. Icke-diskriminering

Principen om icke-diskriminering innebär ett förbud mot att diskriminera leverantörer på grund av deras nationalitet, som exempelvis medborgarskap, etablerings- eller verksamhetsland.

2. Likabehandling

Principen om likabehandling innebär att alla leverantörer ska ges samma förutsättningar. Alla leverantörer måste till exempel få tillgång till samma information samtidigt, så att ingen leverantör får ett övertag.

3. Proportionalitet

Proportionalitetsprincipen innebär att kraven och villkoren i upphandlingen ska stå i rimlig proportion till det som upphandlas. De åtgärder som den upphandlande myndigheten genomför får inte gå utöver vad som är nödvändigt för den aktuella upphandlingen.

4. Öppenhet

Principen om öppenhet, även kallad transparensprincipen, innebär att upphandlingar ska präglas av öppenhet och förutsebarhet. Upphandlingarna ska vara offentliga och upphandlingsdokumenten ska vara klart och tydligt formulerade och innehålla samtliga krav som ställs. Uppgifter som gäller upphandlingen får inte hemlighållas. Upphandlingen ska annonseras offentligt och de leverantörer som deltagit i anbudsförloppet ska informeras om resultatet.

5. Ömsesidigt erkännande

Principen om ömsesidigt erkännande innebär att intyg och certifikat som har utfärdats av en medlemsstats myndigheter även ska gälla i övriga EU- och EES-länder.

¹ Lag (2016:1145) om offentlig upphandling, 19a kap. Direktupphandling

När får jag direktupphandla

Före beslut om att direktupphandla ska följande åtgärder genomföras.

- Kontroll att varan/tjänsten inte finns på ramavtal
- Kontroller om andra verksamheter inom kommunen har samma behov så att samordning kan ske
- Uppskattad beräknad anskaffningsvolym i kronor
- Säkerställa att värdet inte överstiger nivån för "lågt värde"

Direktupphandling kan användas i fyra situationer

- Om upphandlingens värde understiger direktupphandlingsgränsen
- I vissa i lagen särskilt angivna situationer då den upphandlande myndigheten eller enheten (den upphandlande organisationen) får använda förhandlat förfarande utan föregående annonsering
- Om det finns synnerliga skäl
- Vid en anskaffning som är nödvändig för att tillgodose ett angeläget behov som har uppstått till följd av överprövning.

Upphandlingen understiger direktupphandlingsgränsen.

Direktupphandling på grund av lågt värde är i första hand avsett för köp och beställningar till mindre betydande belopp, då administrationskostnaderna och tidsåtgången vid ett formellt upphandlingsförfarande inte står i rimlig proportion till upphandlingens värde. Observera att direktupphandling endast avser enstaka köp under ett år. Om man vet att det kan bli fråga om upprepade köp bör upphandling ske och ramavtal tecknas för varan eller tjänsten. En anskaffning får inte delas upp i syfte att komma under gränsen för direktupphandling.

Direktupphandlingsgränsen som även är riktvärdet för Vindelns kommun avseende "lågt värde" fastställs av Europeiska kommissionen² Beräkningen av värdet skall utgå från det sammanlagda värdet av kommunens uppskattade direktupphandlingar av likartad vara/tjänst per år. Värdet beräknas således inte per anskaffning eller per leverantör.

Direktupphandling i vissa situationer.

Direktupphandling får även användas när kriterierna för att få tillämpa ett förhandlat förfarande utan föregående annonsering är uppfyllda. Förfarandet får bara tillämpas i vissa undantagssituationer:

- om det i en upphandling enligt 19 kapitlet inte har lämnats några lämpliga anbud eller anbudsansökningar
- om det i en annonserad upphandling endast har lämnats ogiltiga eller oacceptabla anbud (detta gäller endast LOU)
- om det föreligger synnerlig brådska
- om det föreligger konstnärliga skäl, tekniska skäl eller skydd av ensamrätt

² 2022-02-01 beslutades riktvärdet till 700 000 kr

som gör att det som upphandlas endast kan tillhandahållas av en viss leverantör

- upphandling av varor i vissa fall
- upprepning av tjänster eller byggtreprenader i vissa fall
- upphandling av tjänst som följer på en projekttävling.

Om det finns synnerliga skäl.

Direktupphandling med hänvisning till synnerliga skäl kan endast åberopas i undantagsfall, exempelvis när verksamheten får brådskande och oförutsedda behov som inte beror på verksamheten själv, som t.ex. elavbrott, eldsvåda eller översvämning. Det kan även gälla när det av andra skäl är nödvändigt för att undvika avsevärd eller ekonomisk skada.

Dålig framförhållning eller bristande planering kan aldrig åberopas som synnerliga skäl.

Direktupphandling vid överprövning i vissa fall.

Direktupphandling får även användas om det är nödvändigt för att tillgodose ett angeläget behov som har uppstått till följd av överprövning i vissa situationer. Det gäller om en allmän förvaltningsdomstol

- handlägger eller har avgjort ett mål om överprövning av en upphandling och avtal inte får ingås
- har beslutat att en upphandling ska göras om eller rättas
- handlägger ett mål om överprövning av ett avtals giltighet och avtalet inte får fullgöras.

Direktupphandling får endast användas på denna grund om upphandlingens värde beräknas understiga tröskelvärdet. Direktupphandling får dock också användas om det avser ett delkontrakt i vissa situationer.

En direktupphandling på denna grund får inte avse längre avtalstid eller vara mer omfattande än vad som är nödvändigt.

Dokumentation prisjämförelse

I Vindelns kommun ska alla direktupphandlingar som överstiger 100 000 kr hanteras och dokumenteras av berörd verksamhet. Dokumentet ska sedan kontrolleras av upphandlingsfunktionen för att säkerställa att krav på diarieföring och dokumentation uppfylls. Mall om vad som ska ingå i dokumentation finns att tillgå.

Vid alla typer av upphandlingar och inköp ska kommunen alltid förvissa sig om att ett angivet pris är rimligt, exempelvis genom någon form av prisjämförelse.

Detta kan göras genom att infordra offerter/anbud från tänkbara leverantörer samt om möjligt genomföra prisjämförelser och andra undersökningar. Antalet leverantörer som bör jämföras styrs utifrån antalet möjliga leverantörer och typ av inköp. Riktmärket för antalet leverantörer bör vara minst tre leverantörer om så finns att tillgå.

Vid varje direktupphandling skall således en avvägning göras mellan kvalitet och pris avseende föremålet för anskaffningen i syfte att erhålla en vara eller tjänst med önskad kvalitet till ett förmånligt pris.